

‘Ik geloof evenzeer in de liefde als in de haat’

Michaël Zeeman (43) is kunstpaus af. In september wordt hij ‘cultureel correspondent’ voor de Volkskrant in Italië. Zijn vele vijanden halen opgelucht adem.

Wat zult u het minste missen aan Nederland? “De literatuur. Dat coterietje van konkelende, semi-talentvolle schrijvers, dat vooral in Amsterdam, met name rond het Spui, krioelt en zich in valse zelfbevestiging wentelt.”

U komt nooit in die schrijverscafés?

“Als ik buitenlandse gasten over de vloer heb, wil ik ze nog wel eens meenemen. Dan gaan we ’s middags naar de gorilla’s in Artis en ’s avonds andere aapjes kijken in café De Zwart.”

Geen wonder dat u zoveel vijanden maakt.

“Mijn tegenstanders gebruiken het liefst argumenten ad hominem. Ze spelen op de man: dat ik bij deze of gene dame in haar bloesje heb gezeten, of in zijn algemeenheid een ploert ben. Neem dat profiel in NRC Handelsblad van vorige week. Zo’n rattig stukje hebben ze zelfs niet over Fortuyn geschreven. Verrassend om te zien hoe je mensen die zich in het dagelijks leven laten voorstaan op hun noblesse, kunt verleiden zo verschrikkelijk door hun hoeven te zakken.”

Was u boos?

“Een leeuw gaat slapen na een vermoeiende jacht. In zijn manen hangen de sporen van het bloed van de dieren die hij gegeten heeft. Dan komen er een paar hyena’s en als de leeuw diep slaapt, durven ze hem op wel honderd meter te naderen. Verveeld zwiept hij met zijn staart.”

U neemt uw vijanden niet erg serieus, begrijp ik.

“Ach, mijn adreswijziging is door NRC paginagroot doorgegeven. Dat spaart weer portokosten.”

In het artikel wordt beweerd dat u delen van uw levensloop fantaseert.

“Ik lieg altijd in interviews. De meeste interviewers gaan te rade bij de knipsel-

map; dan heb ik een keer iets grappigs gezegd, en dan moet ik het nog een keer herhalen. Daar heb ik geen zin in. Dus verzijn ik per keer een nieuwe autobiografie. Je moet het voor jezelf spannend houden.”

Zint u op wraak?

“Met wraak is niets mis, mits het koud wordt gegeten. Die melige, slappe sfeer die is ontstaan dat haat iets onsmakelijks is, daar doe ik niet aan mee. Ik geloof evenzeer in de liefde als in de haat. Mensen die niet kunnen haten, kunnen ook niet liefhebben. Maar het moet de zaak wel waard zijn. Ik heb mij slechts enkele keren in mijn leven gewroken.”

Volgens Joost Zwagerman belt u redacties van tijdschriften op met het verzoek hem te ontslaan.

“Dat heb ik nog nooit gedaan. Ik zou dat zeer ongepast vinden.”

Kunnen we u nu wel geloven?

“Ik lieg alleen over mijn biografie, niet over mijn handelingen.”

De vete tussen u en Zwagerman blijft maar voortduren.

“De woede van Joost concentreert zich op mijn bespreking van zijn roman *Chaos en rumoer*. Een roman die ik slechter vond dan hij hem zelf vond. Dat komt vaker voor onder auteurs. Joost probeerde het zo te spelen: Zeeman is tegen mij en dus tegen mijn boek. Toen heb ik mijn leven gebeterd en met de meest grondige onafhankelijkheid zijn nieuwe boek besproken en de vraag opgeworpen of het werkelijk zo oppervlakkig is als het lijkt. Ik kón dat bijna niet geloven. Vervolgens heb ik geconcludeerd dat het waarschijnlijk een meesterwerk is, maar dat de dubbele bodem mij ontgaat. Dat Joost vervolgens zo onverstandig is om zijn post in mijn handen te laten vallen, daar kan ik ook niets aan doen.”

U doelt op de e-mail-correspondentie tussen Zwagerman en Volkskrant-boekenrecensent Willem Kuipers. Heeft u de computer van die laatste gekraakt?

“Nee, het is een wonderlijke speling van het lot geweest.”

Heus? Redacteuren van de Volkskrant vermoeden dat u voor dag en dauw opstaat om stiekem hun e-mails te lezen.

“Daarvoor hoeft u niet voor het krieken van de dag te komen: voor koffietijd is er toch niemand op de redactie. Maar het klopt niet.”

Waarom was u zo ontdaan door het e-mail-verkeer tussen Kuipers en Zwagerman?

“Ik ben gefascineerd door het feit dat een zichzelf onafhankelijk noemend literatuurcriticus en een auteur dergelijke banden onderhouden. De aard van de correspondentie was bovendien zeer persoonlijk. Over met wie ik telefoneerde en zo. Het is als met een huwelijk: een collega klapt niet uit de school.”

Waarom zou Kuipers zo’n hekel aan u hebben?

“Ik word gelezen en gehoord; mijn activiteiten blijven niet onopgemerkt. Anderen beseffen dat zij voor eeuwig in de duistere kerkers van de vergetelheid zijn afgedaald. Weet u waar Willem Kuipers om herinnerd zal worden? Vanwege zijn ontdekking van de experimentele dichteres Lidy van Marissing.”

Wie?

“Hahaha. Precies!”

U bent zelf ook niet brandschoon. Zo zette u uw collega Peter van Bueren in een verhalenbundel neer als ‘een filmjournalist met een waterig varkenshoofd’ enzovoort.

“Dat is wat anders; dat was een romanpersonage. Werkelijk geheel en al aan mijn verbeelding ontsproten. Als Van Bueren in de spiegel kijkt en denkt: goh, ik heb ook zo’n varkenskop, kan ik dat niet helpen.”



Daar dacht Van Bueren anders over.

“Toen ik chef-kunst van de Volkskrant werd, trof ik Van Bueren aan. Dat kon ook bijna niet anders, want daar werkte hij al honderd jaar. Die man was verbitterd en verzuurd. De hoofdredactie heeft menigmaal geprobeerd hem te bewegen iets anders te gaan doen. Ik kan daar alleen maar met mededogen naar kijken. Gaat u wel eens naar de bioscoop?”

Afen toe.

“Ik eens in de twee weken, en dat is meestal een straf. Je zult maar vijf keer per week naar de bioscoop gaan. Dat is toch verschrikkelijk! En op je 25ste kom je al tot het besef dat je dat je hele leven lang

moet doen omdat je niks ander kunt.”

Laten we het lijstje vijanden nog even door-nemen. Theo van Gogh schreef bijna wekelijks nare columns over u in HP/De Tijd.

“Leest of ziet u hem nog wel eens? Ik vraag mij soms bezorgd af: hoe zou het met hem gaan?”

U neemt Van Gogh ook al niet serieus?

“Hij is een interessantere figuur dan die anderen. Hij heeft een antipathie tegen dikdoeners en mensen die iets veinzen. Maar zijn afkeer is te groot. Alle kunst veinst. Van Gogh is een anti-artistieke man. Zijn kruistocht heeft iets authentieks, maar de wijze waarop hij die voert, spreekt mij niet aan. Ik heb wel eens een

interview van hem op TV gezien, en dan valt me op dat hij alleen op zijn *gut feeling* afgaat. Ik vind dat je je moet voorbereiden.”

Van Gogh gaat net als u tekeer tegen babyboomers en multi-culti-correctheid.

“Het is jammer dat we elkaar op deze akelige manier hebben leren kennen. Er was misschien wel degelijk een gesprek mogelijk geweest. Daar had hij veel aan gehad, en ik misschien ook wel iets.”

U wordt ‘cultureel correspondent’ in Italië. Had hoofdredacteur Pieter Broertjes genoeg van u?

“Dat is een vuig lasterpraatje. Ik heb het zelf vorig jaar aangekaart. Ik wilde wat anders. Dat lijkt me gezond.”

U schreef een column in het vakblad De Journalist onder de kop ‘Et tu Broertjes’. Dat doet denken aan dolkstoten en schouderbladen.

“Maar Caesar heeft Brutus nooit iets kwalijk genomen, wel het gepeupel.” (Zeeman barst uit in een minutenlange declamatie van Shakespeare’s toneelstuk *Julius Caesar*.)

Volgens Zwagerman zou u verbannen zijn naar Rome.

“Hoe zou de Volkskrant in hemelsnaam bij machte zijn om een Nederlands staatsburger het land uit te krijgen? In Nederland slagen ze er niet eens in om asielzoekers het land uit te krijgen.”

Hij zei het bij wijze van spreken.

“Een kind kan zien hoe ik lijd onder mijn aanstaande vertrek naar Italië. Iedereen die wel eens in Rome is geweest, zal beseffen wat een enorme straf het is. De koffie is er beter, het weer is er beter, om over de rest maar niet te spreken.”

U ziet uzelf al met een Rosita Steenbeek-achtige verschijning aan de arm?

“O Rosita! Heerlijk! En dan komt Jean Pierre Rawie mee en gaan we Italiaanse gedichten declameren.”

Verschijnt uw roman ‘De denksporter’ nog ooit? Het begint een running gag te worden.

“Geestig, toch? Dat draagt alleen maar bij aan de mythevorming rond mijn persoon. Maar ik kan u geruststellen: hij komt rond mijn vertrek uit.”

Uw vijanden zullen zich er gretig op storten.

“Ze zullen een feestje bouwen. Een meesterlijk avondje bij café De Zwart. Drie dagen later zit ik fijn op het Piazza Navone en neem hun recensies door. Onder het genot van een prachtige fles Italiaanse wijn zal ik dan deemoedig denken: uw bier, heren, dat smaakt naar paardenpies!” |